

Байганин аудандық білім бөліміне
 Жарқамыс орта мектебінен I жарты жылдық
 бойынша жасөспірімдердің
 кәмелетке толмаған балалармен-
 жасөспірімдердің құқықбұзушылық,
 суицидтің алдын алуға
 байланысты жасалған жұмыстар туралы

Хабарлама

Жарқамыс орта мектебінде 2021-2022 оқу жылында жасөспірімдердің құқықбұзушылықтың, суицидтің алдын алуға байланысты мынадай жұмыстар атқарылды: 9-11 класс оқушыларымен жиналыс жасалды. Тақырыбы: Жасөспірімдер арасындағы құқық бұзушылықтың алдын алу мақсатында лекция оқылды. Лекцияны Жергілікті полиция қызметінің учаскелік полиция инспекторы, полиция капитаны Әділханов Есболат Қатысқандар: МДТЖО: Сүлейменова, мектеп психологы: Серғазина Ж және класс жетекшілер.

«Тәуекел» тобымен жұмыс жүргізілді және құжаттары толтырылды. Оқушылардың темпераментін анықтауға арналаған «Айзенк» әдістемесі алынды.

DASS сауалнамасы бойынша балалардың өз-өзіне қол жұмсау жағдайының алдын - алу және анықтау мақсатында Жарқамыс орта мектебінде 8-11 класс оқушыларынан сауалнама алынды. Сауалнама 21 сұрақтан құралған. Жүргізілген сауалнама сұрақтары оқушылардың депрессия, үрей деңгейі анықтауға бағытталған.

№	Қатысқан оқушылар саны	Бұрын суицид жасауға бейімділігі (иә/жоқ)	Шкалалары	Жоғары қауіп – қатер бар (иә/жоқ)
			Депрессия мәндер жиынтығы	
	90 оқушы	-	-	-

Жүргізілген сауалнама қорытындысы бойынша Жарқамыс орта мектебінің 8-11 класс оқушылары бойынша жоғары көрсеткіш көрсеткен оқушылар анықталмады.

«Жарқамыс орта мектебі» КММ –нің 6,7,8 класс оқушылары арасында өткізілген «Зорлық – зомбылық туралы мен не ойлаймын» тақырыбындағы сауалнамасының қорытындысы

Оқушылар туралы мәлімет

Оқушылардың жастары 12,13,14

Барлығы: 88 оқушы.

1.Зорлық деген сөзді қалай түсінесің?

- тек күш көрсету-20 оқушы
- қол жұмсау-23 оқушы
- мәжбүрлеу-22оқушы
- қорқыту-18 оқушы
- адамның құқығына қысым жасау-5

2. Сенің ойыңша, қай жерлерде, кімнен бала қорлық-зорлыққа тап болуы мүмкін?

- көшеде, бейтаныс адамдардан -88

3.Қиын жағдайда не істейсің?

- Әке анамнан көмек сұраймын - 55

- Өз проблемамды өзім шешуге тырысамын 28

- Психологқа жолығамын- 5

4. Ата-анаңмен қарым-қатынасың қандай?

- Жақсы қарым-қатынастамын-88

5. Жазалау барысында көбіне қандай шара қолданады?

- ұрысады - 33

- дұрыс еместігің түсіндіргісі келеді - 55

6.Әке- анаңның жазалауымен келісесің бе?

- иә - 88

7. Бір нәрсеге ашуланып ,сенен өш алған уақыттары болды ма?

- еш уақытта -88

8. Өзің ата-ана болғанда өз балаларыңды жазалайсың ба?

- жоқ -88

9. Әке- анаң келесіге ниет білдіре ме?

Сені мақтауға

Құшақтауға

Сүйеге

Үнемі - 88

Үнемі - 88

Үнемі -88

Сені соғуға

Үйден қууға

Қараңғы бөлмеге қамауға

Еш уақытта -88

Еш уақытта -88

Еш уақытта -88

10. Істеген үлкен қателіктерің үшін қандай жаза қолданады?

Анам түсіндіріп айтады- 88 . Әкең түсіндіріп айтады- 88

11. Өз жанұяңда паналы, сүйікті екеніңді сезінесің бе?

- иә 88

- жоқ

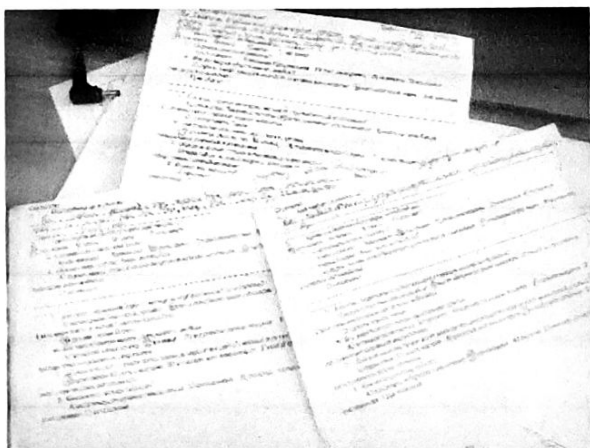
12. Егерде адам зорлыққа тап болса, қандай мекемелерден көмек сұрай алады деп ойлайсың?

Мектептен – 42   Ата –анамнан – 35   Милициядан -11

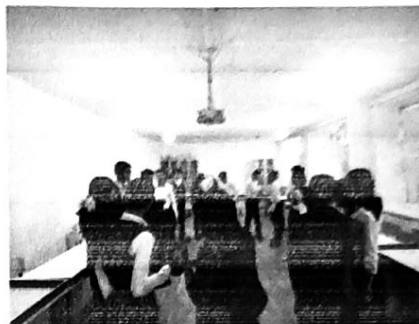
13. Біздің заманымызда баланы зорлықтан қорғау үшін қандай құжаттар бар?

Қ.Р.Бала құқығы туралы заңы, Бала конвенциясы -88

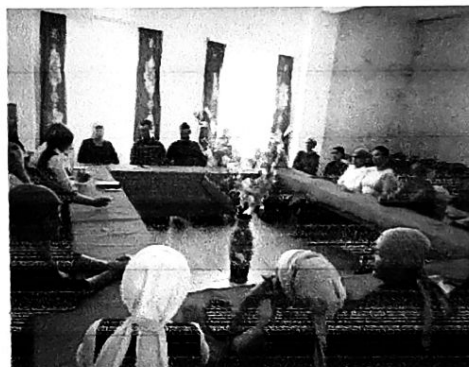
«Қызға қырық үйден тыю»5-11 класс қыз балалар арасында сауалнама жүргізілді. Сауалнама нәтижесінде: Қыз тәрбиесі дегеніміз не? 5-11 кластар арасында қыз тәрбиесі-қылықты, сыпайы, қарапайым болады делінген. Жалпы қыз балалар өзіне, ата-анасына, достарына деген сенімділік білдірді.

ҰБТ-ның психологиялық ерекшеліктері. Жетістікке жету жолдары» .ҰБТ-ға дайындықтарын анықтау,бойларындағы қорқыныш-үрейден арылтғып, сенімділікті арттыру мақсатында «тұлғаның өзіне сенімділігін психологиялық дайындау» тренинг, ауто тренинг өткізілді. Ата-аналар жиналысына қатысу, мұғалімдер туралы мәліметтір жинақтау жұмыстары жүргізілді.

«Адамның қызығы бала деген ....» атты ата-аналардың психологиялық жиналысы өтті. Мақсаты: Әке-аналардың педагогикалық сауаттылығын арттыру. Ата-ана мен баланың арасындағы қарым-қатынстың ерекшеліктерін психологиялық жаттығулар арқылы көрсету.

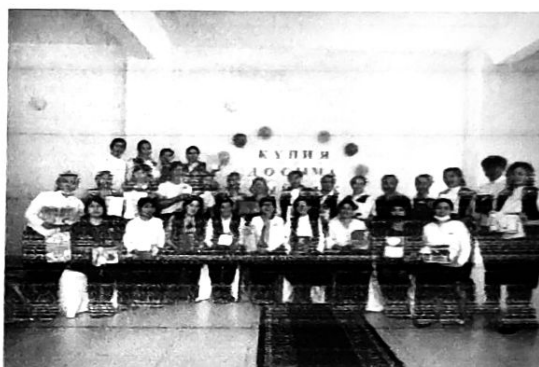
Мұғалімдер арасында «Сабақтағы жағымды психологиялық ахуал» тренингі өтті. Мақсаты: мұғалімдердің психологиялық көңіл-күйін жақсарту.

2 кластар арасында психологиялық тренинг өткізілді. Оқушылардың тіл табыса алуы, қарым-қатынас жасау қабілетін дамыту. «Жағымды көңіл күй жан жадыратады».

Мұғалімдер мен 8 класстар арасында «Күпия дос» психологиялық акция өткізілді. Акция барлығы белсене қатысты. Бір-біріне тілектерін айтып сыйлықтарын берді.

«Терроризм және саяси экстремизм» діни экстремизмнің алдын алу мақсатында ұлдар арасында дөңгелек үстел өтті. Мектеп директоры Жиенбаева С, МДТІЖО Сүлейменова А «Діни экстремизмнің алдын алу» баяндамасын оқыды. Мақсаты: Білімділік: экстремизм, терроризм, радикализм терминдерінетүсінік беру, ҚР лаңкестікпен қарсы күрестекұықтық негіздері, қазірге таңдағыахуал жайы жөніндегі мағұлмат беру. Дамытушылық: Оқушыларды БАҚ құралдарымен ғаламаттар материалдарын пайдалана отырып, дамыта оқыту. Тәрбиелік: Келер ұрпақ жас өренді өмнр қауіпсіздігі, жанаршылыққа бейбіт рухтағы адами қасиеттерге тәрбиелеу.

10 класс ата-аналар арасында «Бөгде адамдармен қарым-қатынас жасау, жеке тұлғаның қауіпсіздігі» тақырыбында психологиялық тренинг жүргізілді. Мақсаты: Ата-анамен бала арасындағы қарым-қатынасты жақсарту.

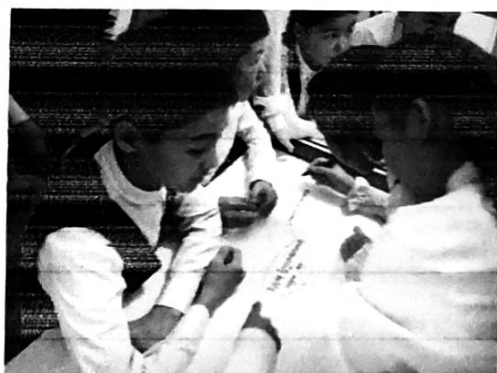
9 б класс оқушыларына «Зорлық-зомбылықсыз балалық шақ» психологиялық тренинг өткізілді. Мақсаты: Зорлық -зомбылық туралы мағлұмат беру, адамның ең жаман қасиеті екенін айту. Адамның ең басты құндылығы оның бостандығы, олай болса педагог-психологтарға адамзаттық құқықтарымен бас бостандықтарын қорғауы туралы түсіндіру. Зорлық -зомбылық адам ағзасына тікелей әсер ететінін түсіндіру. Оқушыларымызды жаман әдеттерден бойларын аулақ ұстатып, ондай әрекеттерге бармауға тәрбиелеу, адамгершілігі мол саналы азамат болып өсуіне ықпал жасау.

Зорлық-зомбылықсыз балалық шақ тақырыбында ата-аналарға жадынама таратылып, зорлық – зомбылық туралы мағлұматтар берілді.

«Жасөспірімдер арасында құқықбұзушылық» тақырыбында психологиялық тренинг өткізілді. Мақсаты: Оқушыларды құқықбұзушылықтың алдын алу жолдарымен таныстыру. Оқушылар белсене қатысты. Өз ойларн еркін жеткізіп, баптарға тоқталды. Қатысқан класс: 8 класс

Суицидтің алдын алу мақсатында 5-11 класс оқушыларына «Қол жұмсама өзіңе, өнеге бол өзгеге» тақырыбында тренинг болды. Жасөспірімдерге отбасы, мектеп достары және т.б қатыстыра отырып, әлеуметтік қолдау көрсету мақсатында ата-аналарымен, жеке оқушыларға кеңестер берілді.

Күйзелістің алдын алу мақсатында 11 класс оқушыларымен «Қорқыныштың қамалы» атты ата-аналарымен бірігіп тренингтер мен сергіту сәттері өткізілді.

Өз-өзіне қол жұмсаудың алдын алу мақсатында «Өз-өзіне қол жұмсау психологиялық әлсіздік» тақырыбында 9-11 класс оқушыларына лекция оқылды.

Мектеп директоры: Жиенбаева С.С

Мектеп психологы: Серғазина Ж.Н

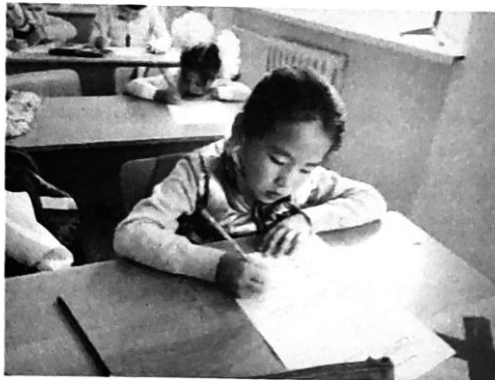

ХАБАРЛАМА

Оқу жылының I оқу тоқсанында мынадай жұмыстар атқарылды. Қыркүйек айында кіші буын, орта буында, жоғары буындарда жүргізілетін психологиялық жұмыстардың жылдық жоспары жасалынып, бекітілді. Әлеуметтік жағдайы төмен, жетім балалар, толық емес жанұя, аз қамтылған жанұялар тізімі алынды.

Мектеп бойынша дарынды оқушылар, қиын оқушылар анықталды. Кластардың психологиялық паспорты толтырылды.

I класс оқушыларымен психологиялық жұмыстар жүргізіліп, психологиялық ерекшеліктерімен ата – аналарымен таныстырылды. Мектепке жаңадан келген оқушыларға «Керн-Иерасек» тесті, «Менің класым» суреттік тесті жасалып, олардың құжаттарымен таныстырылды.

Орта буынға жаңадан қабылданған 5 кластардан оқу мотивациясының ерекшелігін анықтау мақсатында «Лусканова» әдістемесі алынды. «Менің класым» суреттік жобалау тесті алынды. Сонымен бірге сабақтарына еніп, үлгерімі төмен оқушылар анықталды.

5 кластар арасында «Із кесуші» психологиялық акциясы өткізілді. Оқушылар белсене қатысып, мадақтамамен марапатталды.

Ерекше білім алуды қажет ететін, үйден оқитын оқушылармен маторикалық, ермексазбен, арттерапиямен жұмыстар жүргізілді.

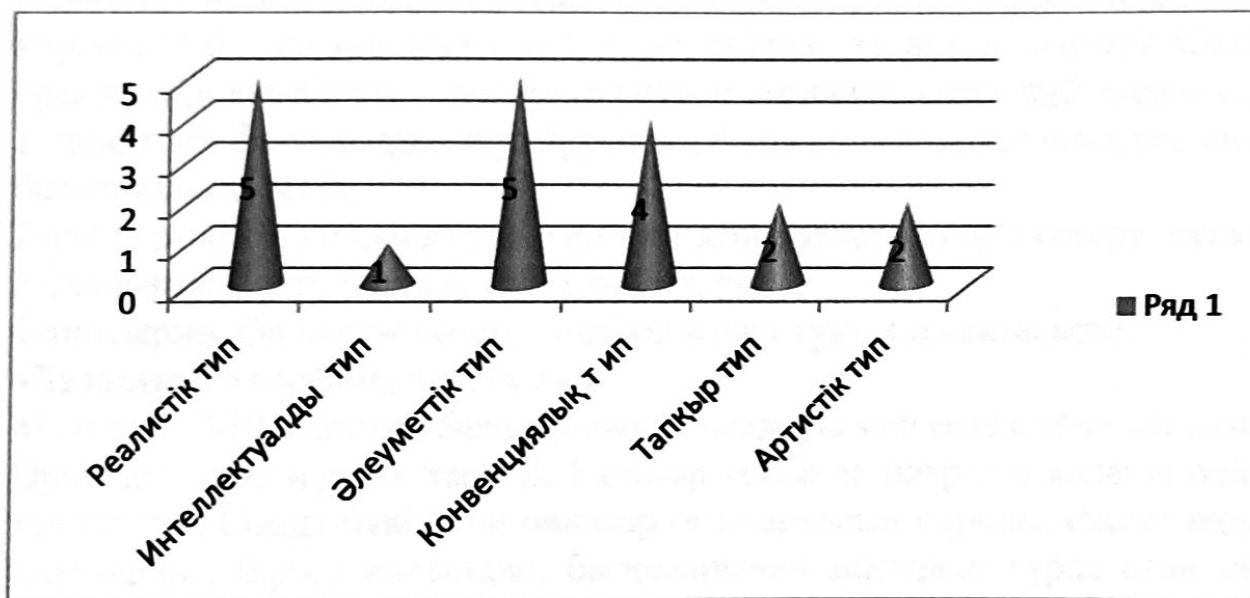

«Тәуекел» тобымен жұмыс жүргізілді және құжаттары толтырылды. Оқушылардың темпераментін анықтауға арналаған «Айзенк» әдістемесі алынды.

11 клас оқушылары арасында кәсіптік бағыттылығын бейімділігін анықтау мақсатында Д.Голланд «Тұлға типтрін анықтау» тесті алынды.

Мақсаты:Адамның жеке тұлғалық ерекшеліктеріне байланысты қандай саладағы мамандықтарға жақын екенін анықтау.Бұл мақсатпен Д.Голланд ұсынған әлеуметтік бағыттылық типін анықтау тестін пайдалануға болады.Тест алдын ала даярланған бланкіге толтырылған.Бланкіде әртүрлі мамандықтар жұптастырылып келтірілген.11 кластан Д.Голланддық әдіспен зерттеудің нәтижесі төмендегі графиктегідей болды.

Тақырыбы: Ч.Д. Спилберг және Ю.Л. Ханниннің «Реактивті және тұлға мазасыздық деңгейін анықтау»

Жұмыстың мақсаты: ситуациялық мазасыздану, жеке мазасыздану деңгейлерін анықтау

жүргізілген сауалнама қорытындысы төмендегідей

10 класс оқушыларынан Ч.Д. Спилберг және Ю.Л. Ханиннің «Реактивті және тұлға мазасыздық деңгейін анықтау» әдістемесі өткізіліп, сауалнама алынды.

Сауалнама екі шкаладан тұрады. 1. Ситуациялық мазасыздық шкаласы.

2. Жеке мазасыздық шкаласы

Сауалнама қорытындысы:

Жалпы мектеп оқушылары бойынша: Ситуация мазасыздық -0 балл төменгі деңгей. Жеке мазасыздық -0 балл төменгі деңгей.

Класы	Қатысқан оқушы саны	Ситуациялық мазасыздық шкаласы	Жеке мазасыздық шкаласы
8-11	90	0	0

Қаңтар айында кіші буын, орта буында, жоғары буындарда жүргізілетін психологиялық жұмыстардың жүргізілді.

2 кл оқушыларынан Цукерман « Қолғаптар» әдістемесі алынды. Әдістемеге оқушылар ерекше қатысты.

Т.В. Артемьева «Қабылдау мен түзете дамытуға бағытталған жаттығулар өткізілді.

Жаттығу: «Тыңда және орында!»

Мақсаты: бастауыш мектеп жасындағы балалардың зейіні мен есте сақтау қабілетін дамыту Орындау және нұсқау тәртібі. Жүргізуші бірнеше әрекеттерді атайды, бірақ оларды көрсетпейді. Бұл тапсырманы 1-2 рет қайталауға рұқсат етіледі. Содан кейін балалар бұл әрекеттерді көшбасшы шақырған ретпен қимылдарымен қайталауы керек.

1-тапсырма. Басыңызды оңға бұрыңыз, басыңызды тік ұстаңыз, басыңызды төмен түсіріңіз, басыңызды түзеңіз.

2-тапсырма. Оң қолды жоғары көтеру, сол қолды жоғары көтеру, екі қолды түсіру.

3-тапсырма. Солға бұрылу (90°), отыру, тұру.

4-тапсырма. Оң аяқты көтеру, бір сол аяққа тұру, оң аяқты қою.

«Бұзылған телефон» жаттығуы

Мақсаты: 7-10 жастағы балалардың қабылдауы мен есте сақтауын дамыту.

Орындау және нұсқау тәртібі. Балалар тобында олардың қалауы бойынша бір жүргізуші таңдалады. Сонда бүкіл топ балалар оған арқасын бұрады, ешкім аңдып тұрған жоқ. Бала балалардың біріне жақындап, басқаларынан жасырын түрде оған қандай да бір позаны көрсетеді (оны өзі ойлап табады). Сосын жүргізуші бұрылып, шетке шығып кетеді. Поза көрсетілген бала басқа қатысушыны таңдап, оған өзі көрген позаны көрсетеді, т.б. Барлық балаларға поза көрсетілгенде, олар бір-біріне қарама-қарсы шеңберге тұрады. Жүргізуші өз позасын көрсетеді, ал ойынды соңғы аяқтаған балалардың біреуі де өз позасын көрсетеді. Бірінші және соңғы позалар салыстырылады. Ескерту: Позалар әртүрлі болуы керек. Егер балалар ұялшақ болса және олардың позалары басқаша екеніне алаңдаса, оларға осылай болуы керек екенін түсіндіріңіз. Балаларға «бұзылған телефон» туралы айтыңыз.

«Жат қылықтан аулақ бол!» Ішкі істер қызметкерлерімен бірлескен семинар өткізілді. Мақсаты: Оқушылардың зиянды әдетті қолданбау, салауатты өмір салтын ұстану.

4 класс оқушыларынан Панфилова «Кактус» әдістемесі алынды. Мақсаты: Жеке өзінің ерекшеліктерін жағымды және жағымсыз мінез – құлық бітістерін тану **Қажетті құралдар:**таза парақ20*3,жәй қалам, түрлі түсті қаламдар,өшіргіш.
Нұсқауы: “Алдыңыздағы таза параққа өз ойыңыздағы кактустың бейнесін салыңыз”.

7-11 класс қыз балаларына «Адамгершілік және жыныстық тәрбие бағытын анықтау» сауалнама алынды. Қыз балалардың бойында қандай қасиеттер болуы мүмкін? Деген сұрақтан басталған, қыз балалар барлығы жақсы қасиеттер туралы жазған. Қыз тәрбиесінің ақсап бара жатқандығына келісесізбе? Сауалнамада біразы келісті, келіспегендер де болды. Иә- 32, жоқ- 18 жауап берді. Анасы қызының ұнатқан ісіне тыйым салса не істер едің? Сауалына анасына көнетін -46, өздерінің дегенін жасататын немесе тыйым салмайды деген 4 жауап болды. Жалпы сауалнамадағы сұрақтарға өрескел жауап берген қыздар болмады.

Мектеп директоры:

С.С.Жиенбаева

Мектеп психологі:

Ж.Н.Серғазина

**Жарқамыс орта мектебі КММ бойынша 1 сынып оқушыларымен
психомоториканы дамыту жұмысының анықтамасы**

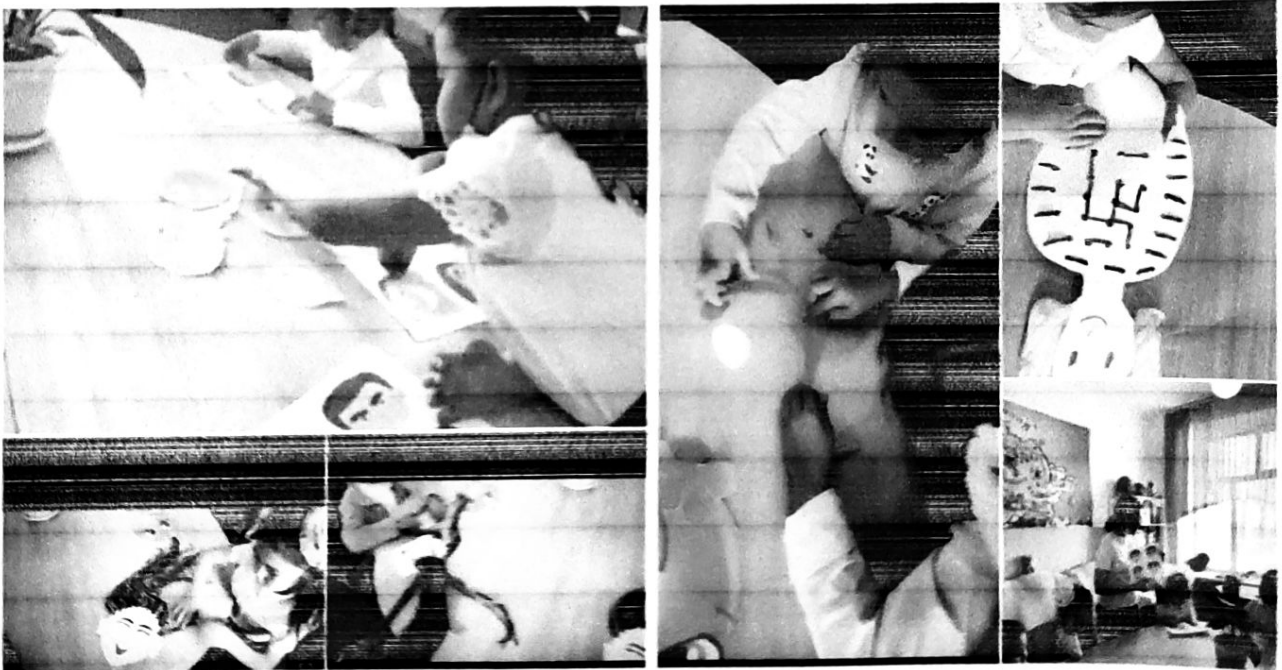
1 «б» сынып оқушылармен қараша айының 16 күні жаттығулары жүргізілді.

Қатысқаны: 20 оқушы

Мақсаты: сенсорлық дамуын арттыру, психомоторикасын дамыту. Ұстамдылыққа үйрету, бірін-Балалардың көңіл-күйіне назар аудару, психологиялық серпіліс үшін балалар бір-біріне көңіл-күйлерін айтып, танысты.

Өртүлі елдердің амандасу салты бойынша бір-бірімен амандасты. 1-жаттығу «Манка» терапиясы ыдысқа салынған манкаға сурет салу ұсынылды, жәй бірғана емес, барлық дитальдарын салуы керек. Бұл ойын баланың қызушылығымен қатар, қол моторикасының дамуына зор ықпал етеді. 2-жаттығу монтисори әдісі арнайы тастарды қолдану арқылы суретті аяқтау. 3-жаттығу «Шаш өру» қыз бейнесі салынған қуыршақтың шашына прическа жасау арқылы баланың ойлау қабілеті мен моторикасының дамуына үлкен үлес болды. 5- жаттығу дидактикалық ойыны «Түстер атауы» балаларға түрлі түстерді жылдамдықпен атау, баланың ойлауына әсері мол. 6-жаттығу «Қуыршаққа жаңа көйлек тігеміз» жаттығуы баланың ұсақ моторикасын дамыту үшін қолданылды, алдын ала дайындалған қуыршаққа жіп өткізіп, балалар тоқи отырып жұмыс жасады. 7- жаттығу әртүрлі түстерді қолдана отырып адам бейнесін шығару жаттығуын балалар қызығушылықпен орындады. «Арадан секіру» арнайы аяқ бейнесі арқылы оқушылар секіріп өтуі керек

Қорытынды: балалар әр жаттығуды қызығушылықпен орындады, берілген тапсырмаларды өте жақсы деңгейде орындады, барлық оқушы белсене қатысты, тренинг барысы оқушыларға ұнады.

Мектеп психологі:

Мари

Ж.Н.Серғазина

Танысқан сынып жетекшісі

Жақия

Ж.Б.Жақина

Жарқамыс орта мектебі психологының
1- класс оқушыларымен өткізген
«Бақыт» атты психологиялық акция туралы
АНЫҚТАМА

Күні: 22.11.21

Оқушылар саны: 20 оқушы

1 «б» сынып оқушыларымен жүргізілді акция бірнеше блоктан құрылды: «Отбасында өмір сүру бақыты», «Таңғажайып әлем», «Мейірімділік – балаларға» және «Бала қауіпсіздігі».

«Отбасында өмір сүру бақыты» тақырыбында оқушылар өздерінің отбасын бейнелеп, сурет салды. Топ алдында суретке қарап отбасылары туралы шағын әңгіме құрып таныстырды.

«Таңғажайып әлем» бөлімінде балалар қиялындағы өздері өмір сүргісі келетін ортаны, жалпы өздерінің бойындағы ғажайып қасиеттерді шығарма түрінде жазып класты таныстырды.

«Мейірімділік – балаларға» тақырыбында «Сөйлемді аяқта» атты тапсырма берілді.

Қорытынды: Акция өту барысында оқушылар белсенділік пен қызығушылықтарын танытып қатысты. Ерекше назардағы балалардың көңіл-күйлері мен жауаптарына аса назар қойылды.

Мектеп психологі : *Май* Ж.Серғазина

Класс жетекшісі: *Мәкил* Ж.Жақина

ХАТТАМА

Тақырыбы: Қыз балаларға арналған «Ерте болған жүктілік», «Бірінші аборт» дөңгелек үстел

Мақсаты: Оқушылардың өзін-өзі тануға, ерте жүктіліктің зиян екенін түсіне білуге тәрбиелей отырып, түсініктерін кеңейту

Мерзімі: 21 желтоқсан 2021 ж.

Қатысушылар: 8-11 класс оқушылары

Барысы: Ерте жүктілік деп 13-19 жаста болатын жүктілікті айтады. Осы уақытта қыз балаларда өтпелі жас кезеңі басталып, гормондық қайта құрылу жүреді.

Медицинада 18 жасқа дейін болған жүктілік ерте жүктілік деп саналады.

Ерте жүктілік немен қауіпті? Жүктілік кезінде ағза күшейген тәртіпте жұмыс

істейді – жүрек-қан тамыры, эндокриндік жүйе және ішкі органдарға үлкен

жүктеме артылады. Бұның қиындығы жасөспірімнің гормондық қайта құрылуы

жүктілік қайта құрылуға жүктелгені. Жас аналарда көбінесе плацентарлық

тапшылық, анемия, токсикоздар болады. Қыз балалардың ағзасы осындай жүктемелерге әзір емес!

Ерте жүктіліктен қалай сақтануға болады. Ерте жүктіліктің қанда профилактикасы бар? Проблемамен күресудің ең үздік тәсілі – жат әдеттен сақтану.

Жоспарланбаған жүктіліктен сақтанудың тәсілдері туралы ата-анамен жиі

әңгімелесу керек. Жыныстық тәрбие туралы кітаптар оқу.

Шешімі: Қыз балалар арасында эмоционалдық психологиялық тұрғыдан қолдау және жағымды ахуал ықпал ету. Түсініктерін кеңейту

ДТГЖО:

А.Сүлейменова

Мектеп психологі:

Ж.Н.Серғазина

Мектеп медбикесі:

К.Қойшыбай

Хаттама

Тақырыбы: «Жақсы көңіл-күй жан азығы» флештренинг

Мақсаты: Мектеп ұжымының өзара жағымды қарым-қатынас жасауына, шығармашылық қабілеттерін бағалай білу, өздеріне құрметпен қарау, ұжымда сыйластық қарым-қатынас орнату және ішкі қатаюдан арылту және жағымды сезімдерін дұрыс қалыптастыруға жағдай жасау.

Әдісі: Топтық диагностика

Өткізілген уақыты: 26.01.2022 ж

Өткізген: Сергазина Ж

Қажетті құрал-жабдықтар: ақ парақ, қалам, түрлі-түсті қарындаш, майшам

Жұмыс барысы:

1. Сәлемдесу.
2. Аудотренинг
3. «Менің мінезім?»
4. Тұлғаның сенімділігін психологиялық дамыту
5. Ертегі терапиясы
6. Маска терапия
7. Квест ойыны
8. «Оның есесіне мен...» жаттығуы

Қорытынды: Ұстаздар бұл тренингтен алған әсерлерімен бөлісті. Өздерінің ойларын еркін айтты. Ұстаздар жас кезеңіне тән мінез-құлық ерекшеліктерін ойын барысында өңдеп көрсетті, өздерінің қандай екенін тренинг арқылы біліп, жақсы сезімде қалды. Өзара жағымды қарым-қатынас жасауына, шығармашылық қабілеттерін бағалай білуге, өздеріне құрметпен қарауға, ұжымда сыйластық қарым-қатынас орната білді.

«Жаксы көңіл-күй жан азыгы» флештренинг

ХАТТАМА

Баяндама тақырыбы: «Бейімделу кезеңіндегі ата-ана және бала арасындағы қарым-қатынас» кеңес беру

Мерзімі: қыркүйек 2021ж.

Қатысушылар: I класс ата-аналары

2021 жылдың қыркүйек айында ата-аналар жиналысында «Бейімделу кезеңіндегі ата-ана және бала арасындағы қарым-қатынас» тақырыбында кеңес берілді.

Мектепке келу- әр баланың өміріндегі өтпелі кезең. Оқудың басталуы оның күнделікті тіршілігіне өзгеріс енгізеді. Мектепке дейінгі оқушыларға тән балалық, бейқамдық, ойынға берілу көптеген талаптар міндеттер және шектеулері бар өмірмен алмасады: енді бала әр күні мектепке баруы керек, жүйелі еңбек етуі, күн тәртібін орындауы, мектеп өмірінің ережелеріне бағынуы керек, мұғалімнің талаптарын орындау, сабақта мектеп бағдарламасы бекіткенмен шұғылдану, үй тапсырмаларын тиянақты орындау, оқу жұмысында жақсы нәтижелерге қол жеткізу, т.б.

Осы 6-7 жас кезеңінде баланың психологиялық келбеті де жаңарады, жеке адамдық, танымдық және ақыл-ой мүмкіндіктері, көңіл-күй, қарым қатынас ортасы өзгереді. Бала өзінің жаңа жағдайын міндетті түрде сезініп, үлкен болғанына мақтанады, оған жаңа жағдайы ұнайды. Осы кезде ата-ана баланың сәтсіздіктеріне шыдамдылық, талпыныстарына қолдау көрсетуі қажет.

- Баланың оқушы болуға ұмтылысын қолдаңыз. Оның мектептегі істеріне сіздің шынайы жетістіктері мен қиындықтарына шынайы қарым- қатынасыңыз жаңа орны мен іс-әрекетінің маңыздылығын түсінуіне көмектеседі.

- Баламен балаңыз мектепке оқу үшін келеді. Баланың қателік жасауға құқы бар.

- Бірінші сынып оқушысымен бірге күн тәртібін жасаңыз, оны орындауын қадағалаңыз.

- Оқу машықтарын меңгерудің бастапқы кезеңінде байқалатын кемшіліктерді елеусіз қалдырмаңыз. Балада, мысалы, тіл кемістігі болса, оқудың бірінші жылында қолға алыңыз.

- Бірінші сынып оқушысының жұмысында міндетті түрде мадақтауға болатын нәрсені іздеңіз. Есіңізде болсын, мадақтау мен эмоциялы қолдау («керемет», «сен өте жақсы орындадың») адамның ақыл-ой жетістігін көтереді.

- Егер сізді баланың жүріс-тұрысында, оқу істеріне бір нәрселер алаңдататын болса, мұғаліммен немесе мектеп психологінен ақыл-кеңес сұрауға ұялмаңыз.

- Мектепке келгеннен кейін балаңыздың өмірінде сізден гөрі беделді адам пайда болады. Бұл-мұғалім. Бірінші сынып оқушысының өз мұғалімі туралы пікірін сыйлаңыз.

- Оқу оңай емес, жауапкершілікті еңбек. Мектепке келу бала өмірін өзгертеді, бірақ оны ойыннан бөлмеу қажет. Ойын жаттығуына керекті уақыт қалуы керек.

— Балаңызды жетістіктері үшін емес, ол қандай болса да жақсы көретініңізді көрсетіңіз.

— Балаңызды басқа баламен салыстырмаңыз.

— Балаңызбен күнде бірге болуға уақыт табыңыз.

— Баланы жетістіктері үшін мақтаңыз. Бала жетістікке жеткенде сіздің қолдауыңызды сезінуі тиіс.

— Бала бойында сенімділікті орнатыңыз: мысалы: «Мен-ақылдымын», «Мен-батылмын», «менің қолымнан бәрі келеді».

— Баланы жақсы көріңіз! Баланың ата-анасы емес досы болуға тырысыңыз.

— Өз балаңызға сеніңіз. Сіздің сеніміңіз баланың жағымды істерін жүзеге асыруға көмектеседі.

— Баланы құшақтап, мақтауды ұмытпаңыз.

— Балаға мыналарды түсінуге мүмкіндік беріңіз:

Ұсыныс : Ата-аналарға балдарының мектепке , ұстазына және ортаға

бейімделуіне жағдай жасаңыз. Балдарыңызға сенім білдіріп айтылған кеңестерді естен шығармаңыздар.

Мектеп психологі: *Май* Ж.Н.Серғазина

Класс жетекшілер:: *Май* Ж.Жақина
Май Т.Отарбаева

Бақият
Сүлейман

ҰБТ жағдайында бала бойында стрестің болмауын қамтамасыз ету»кеңес сабақ

Мақсаты : Ата аналарға ҰБТ -ның маңыздылығы туралы мағлұмат беру, емтихан алдында және емтихан кезінде оқушыларды эмоционалдык психологиялық тұрғыдан қолдау көрсету және жағымды ахуал ықпал ету.

Сәлеметсіздер ме бүгінгі семинарға қатысушылар ! Астарлы айтар ойы болса, маржандай терер сөзі болса, сол күннің текке өтпегені екен дейді дана халық. Бүгін сол сәтті күндердің бірін сіздермен бірге өткізгеніме қуаныштымын!

«Жасөспірімнің ҰБТ тапсыруға дайындығы кезінде ата-аналарға психологиялық көмек көрсету » тақырыбында өткелі тұрған дөңгелек үстелге сіздердің өз тандауларыңыз бойынша «Қол шапалақтау » тренингімен ортаға шақырамын.

Нұсқау. Мен бір адамды тандап алдына барып есімін айтып қолымды шапалақтап оның соңынан еремін, ол адам өзі келесі адамды тандап оның артынан ереді. Осылайша ортаға алты адамды дөңгелетіп отырғызамыз.

Танысу: Бас әріпіңізге байланысты бойыңыздан табылатын қасиетпен таныстырып өтсеңіз.

Түйін. Әрдайым аттарыңызға сай мінездеріңізбен сүйкімді болып жүре беріңіздер деген тілекпен сергіту сәтімен жалғастырамыз!

Сергіту сәті : Сіздердің назарларыңызға бәрімізге сүйікті, танымал актеріміз Тұрсынбек Қабатовтың өмірден алынған шындықты әзілмен жеткізген ҰБТ туралы бір көрінісін тамашалайық! Күлкінің астарында үлкен өзекті мәселе жатыр. Сол мәселе төңірегінде пікір өрбітеміз.

Бұл көріністе бала тәрбиелеуде жауапкершіліктің ең бірінші ата-анада екендігін түсіндіреді. Сіздің басты байлығыңыз, болашағыңыз балаңыз олай болса, балаңыздың алдағы өміріндегі ең алғашқы сынағына қалай дайындайсыз? Қай уақыттан бастап ойланасыз? Жалпы «Сынақ » дегенді қалай түсінесіздер ? (қатысушылардың пікірін тындау)

Түйін: «Емтихан » латын сөзінен «сынау » деп аударылады. Дәл сол сынаулар 11 - сынын оқушылары әр түрлі жағдайда өтеді. Сынаудан жеңіл және тиімді өту үшін ата-аналар рөлі ерекше және де маңызды екенін түсініп отырсыздар.

ҰБТ -ді тапсыру қазіргі таңда жаңалық болмаса да, жасөспірімдерді, ата-аналарды күйзеліске әкелуі мүмкін . Сіз өзіңіздің қобалжуыңызды бала алдында қаншалықты жасырамын дегенменде жасыра алмайсыз. Сондықтан өзімізді ұстамдылыққа шақырып, ішкі күйзелісімізді білдіртпеуіміз керек. Өйткені сіздің қобалжуыңыз балаға тез беріледі де, ал балада қобалжу пайда болып өзіне деген сенімсіздікке бой алдырады.

Емтихан тапсырған кездегі сәтсіздіктер немесе сәттіліктердің барлығын жасөспірімнің өзіне артуға болмайды. Сол жауапкершілікке қол жеткізу үшін ата-ананың , ұстаздардың оны қоршаған ортасының ықпалы мен қолдауы ауадай қажет.

Жағдаяттар .(Жұп қылып береміз)

I- жағдаят

ҰБТ-ге айтулы күн жақындаған сайын мектеп бітіруші баланың ұйқысы кәшіп , мазасыздана бастады. Емгихан күні де жетті. ҰБТ күні ол өзінің күткенінен төмен ұнай жинады. Баланың ата-анасы ретінде балаға қандай қолау көрсетесіз. Оның төмен ұпай жинаған себебі неде деп түсіндіресіз ?

Түйіндеме: Психологиялық жағынан өзіміз дайын болуымыз керек. Стресс - ең басты сәтсіздіктің жауы. Ол үшін шындықты мойындатып, оған бейімделіп, шындалу керек . Мысалы : «ҰБТ ешқайда кетпейді, мен одап күтыла алмаймын, бұл сынақ менің өмірімде де болады »деп өзін үйретуді баласына ата-анасы ықпал етуі керек.

Сынақ тәжірибесінде дәлелдегендей , кейбір ата-аналар алдын ала байбалам салып, шындықты көз алдында елестетудің орнына басқа әдістерді ойлап табуға жұмыстанады мысалы: таныс - тамыр іздеу, ақшамен шешіледі деген сияқты т.б. бос әрекетке жол береді. Бұл баланың санысын улайды, босқа уақытын өткізеді. Ақыр соңында бала төмен ұпай жинайды.

Керісінше ата-ана баланың күн тәртібін қадағалап, дайындық курстарын жүйелі жоспарлап берсе, баланың басқа нәрсені ойлауға уақыты да болмайды. Себебі оның алдында бір мақсат бар . Бұл нәтижелі дайындық .

2. Жағдаят: Сынақ алаңына кіргенде оқушы өзін -өзі басқара алмайтынын айтып уайымдап отыр .Қалай көмектесесіз? Қалай сабырлыққа шақырасыз? Стрестің алдын алуға байланысты қандай аутотренингтік жаттығулар жасауды үйретесіз?

Түйіндеме : -Зейінін тұрақтандырып, өз-өзіне келу үшін өзімізді жайлы ұстауға үйрету. Оның басты әдісі тыныс алуды реттеуде мынадай жаттығулар жасауға болады .

Біздің қолымызда барлық мүшемізбен белсенді қызмет атқаратын нүктелер бар.

1) Оң қолдағы бас бармақпен сұқ саусақтың ортасын демінді ішіңе тартып, сол қолыңның бас бармағы мен сұқ саусағымен қысып, саусақтарыңды босаңсыға отыра демінді сыртқа шығарамыз. 5 рет осылайша қайталаймыз .

2) Енді осы алақанымыздың ортасына келесі қолымыздың бас бармағын қатты қойып тыныс алып, саусағымызды алған кезде, демімізді сыртқа шығарамыз. 5 рет осылайша қайталаймыз.

Және өзімізге өзіміз аутотренингтік жаттығулар жасаймыз . Мысалы:

Мен өз -өзіме минут сайын сенімдімін !

Мен өз-өзіме сағат сайын сенімдімін !

Мен өз-өзіме күн сайын сенімдімін !

Мен өз-өзіме апта сайын сенімдімін !

Мен өз-өзіме жыл сайын сенімдімін! деп тыныс ала отырып, айнаға қарай отыра күн сайын айтып, және «Мен осы аптада жұма сайынғы дайындық тестісінде қалаған ұпайға қол жеткіземін», «Мен ҰБТ да жақсы нәтижеге жетемін » . «Қалаған мамандығыма түсемін» деп өз -өзіне айтып, санасына сіңіру керек.

ХАТТАМА

Тақырыбы: « ҰБТ жағдайында бала бойында стрестің болмауын қамтамасыз ету» кеңес сабақ

Мерзімі: 16 наурыз 2022ж.

Қатысушылар: 11 класс ата-аналары

Мақсаты: Ата-аналарға ҰБТ-ның маңыздылығы туралы мағұлмат беру, емтихан алдында және кезінде оқушыларды эмоционалдық психологиялық тұрғыдан қолдау және жағымды ахуал ықпал ету.

Кеңес сабақ барысында ата-аналарға жағдаяттар берілді. Жағдаяттарға ата-аналар өз ойларымен жауап берді.

Ата-аналарға арналған психолог кеңесі:

Баланың ҰБТ-ден алатын балл саны туралы уайымдамаңыз және балаларды ҰБТ-ден кейін сынамаңыз. Балаға тестілеудің алатын балл оның мүмкіншілігін тексеретін толық көрсеткіш емес екендігіне сендіріңіз.

ҰБТ қарсыңында баланы көп мазаламаңыз. Бұл-тестілеу қорытындысына теріс әсер етуі мүмкін.

Балаңыздың көңіл-күйі мен денсаулығын жиі тексеріп, қадалап отырыңыз, баланың жан дүниесін Сізден артық ешкім түсінбейді. Баланың қатты шаршап қажуына жол бермеңіз.

Баланың дайындық режимін қадалап отырыңыз, бала дайындық арасында демалып отыруы тиіс.

Үйден баланың дайындалуына қолайлы жер беріңіз, үйдегілердің ешқайсысы бөгет болмауын қадағалаңыз.

ҰБТ қарсаңында бала жақсылап дем алып, ұйқысын қандыруы керек.

Шешімі: ҰБТ-ге дайындық барысында оқушыларға емтихан алдында және кезінде оқушыларды эмоционалдық психологиялық тұрғыдан қолдау және жағымды ахуал ықпал ету.

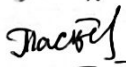
Ұсыныс: Ата-аналарға оқушылардың дайындығына жағдай жасаңыз. Балдарыңызға сенім білдіріп айтылған кеңестерді естен шығармаңыздар.

Мектеп психологі:

Ж.Сергазина

Класс жетекшісі:

Т.Тасқынбаева

**11- класс оқушыларынан Ч.Д. Спилберг және Ю.Л. Ханиннің
«Реактивті және тұлға мазасыздық деңгейін анықтау» мақсатында
сауалнама алынғандығы жөнінде**

Анықтама

Қатысқан оқушылар саны: 19 оқушы

Жүргізілген сауалнама қорытындысы төмендегідей

9-11 класс оқушыларынан Ч.Д. Спилберг және Ю.Л. Ханиннің «Реактивті және тұлға мазасыздық деңгейін анықтау» әдістемесі өткізіліп, сауалнама алынды.

Жұмыстың мақсаты: ситуациялық мазасыздану, жеке мазасыздану деңгейлерін анықтау

Сауалнама екі шкаладан тұрады. 1. Ситуациялық мазасыздық шкаласы.

2. Жеке мазасыздық шкаласы

Сауалнама қорытындысы:

Жалпы мектеп оқушылары бойынша: Ситуация мазасыздық -2 балл төменгі деңгей. Жеке мазасыздық -1 балл төменгі деңгей.

Класы	Қатысқан оқушы саны	Ситуациялық мазасыздық шкаласы	Жеке мазасыздық шкаласы
9-10	19	3	0

Мектеп психологі: Ж.Серғазина

Хаттама

Тақырыбы: «Қолғаптар» Г.А.Цукерман әдістемесі

Мақсаты: Балалардың құрдастарымен қарым –қатынасын және коммуникативтік дағдыларын зерттеу.

Зерттелінуші класс: 2 а класс \

Өткізілген күні: 17.01.2022

Қолданатын құрал –жабдықтар: түрлі-түсті қарандаштар, қолғаптар

Бағалау әдісі: Жұпта жұмыс жасайтын балалардың өз-ара іс – әрекетін бақылау. Нәтижелерді талдау.

Жүргізілу барысы: Ойын түрінде өткізіледі. Ойынды өткізу үшін қағаздан әр түрлі өрнектермен боялмаған қолғап қияды. Қолғаптардың жұбы қатысушылардың жұп санына сәйкес келуі керек. Жұпта отырған балалардың әрқайсысына бір –бірден қолғап бейнесін береді және оларды бірдей әшекейлеуді сұрайды, яғни олар жұп құрулары тиіс. Оқушылар өздері өрнек ойлап таба алады, бірақ олар қандай өрнек салатындарын өзара келісіп алулары керек. Оқушылар жұбы қолғаптардың (оң және сол қолға) сұлба түрінде бейнесін және бірдей түрлі –түсті қарындаштар жиынтығын алады.

Нәтижесінде: 2 а класс оқушылар жұп болып жұмысты қызығушылықпен сүйсіне жұмыс жасады. Сурет салу барысында өзара көмек көрсетті.

Оқушылар «Қолғаптар» әдістемесінде жоғары деңгейде көрсетті. Қолғаптар бірдей әшекейленген, өрнек өте ұқсас. Қолғаптарды бояудың тәсіліне қатысты келісімге келе біліп, бірлеске әрекет жасап, өз ойларын жүзеге асырды.

Мектеп психологі: *Мамы* Серғазина.Ж.Н

**Жарқамыс орта мектебі КММ бойынша 2 сынып оқушыларымен
психомоториканы дамыту жұмысының анықтамасы**

2«а» -сынып оқушылармен қараша айының 17 күні жаттығулары жүргізілді.
Қатысқаны: 17

Мақсаты: сенсорлық дамуын арттыру, психомоторикасын дамыту. Ұстамдылыққа үйрету. Бірін-Балалардың көңіл-күйіне назар аудару, психологиялық серпіліс үшін балалар бір-біріне көңіл-күйлерін айтып, танысты. Әртүрлі елдердің амандасу салты бойынша бір-бірімен амандасты. 1-жаттығу «Манка» терапиясы ыдысқа салынған манкаға сурет салу ұсынылды, жәй бірге емес, барлық дитальдарын салуы керек. Бұл ойын баланың қызушылығымен қатар, қол моторикасының дамуына зор ықпал етеді. 2-жаттығу монтисори әдісі арнайы тастарды қолдану арқылы суретті аяқтау. 3-жаттығу «Шаш өру» қыз бейнесі салынған қуыршақтың шашына прическа жасау арқылы баланың ойлау қабілеті мен моторикасының дамуына үлкен үлес болды. 5- жаттығу дидактикалық ойыны «Түстер атауы» балаларға түрлі түстерді жылдамдықпен атау, баланың ойлауына әсері мол. 6- жаттығу «Қуыршаққа жаңа көйлек тігеміз» жаттығуы баланың ұсақ моторикасын дамыту үшін қолданылды, алдын ала дайындалған қуыршаққа жіп өткізіп, балалар тоқи отырып жұмыс жасады. 7- жаттығу әртүрлі түстерді қолдана отырып адам бейнесін шығару жаттығуын балалар қызығушылықпен орындады. «Арадан секіру» арнайы аяқ бейнесі арқылы оқушылар секіріп өтуі керек.

Қорытынды: балалар әр жаттығуды қызығушылықпен орындады, берілген тапсырмаларды өте жақсы деңгейде орындады, барлық оқушы белсене қатысты, тренинг барысы оқушыларға ұнады.

Мектеп психологі:

Май

Ж.Н.Серғазина

Танысқан сынып жетекшісі

Мубе

Л.Жұбанова

Тақырыбы: «Кактус» суреттік тесті

Әдістеменің мақсаты: Сыналушылардың жеке ерекшеліктерін, жағымды және жағымсыз мінез – құлық бітістерін тануға бағытталады.

Қажетті құралдар: таза парақ, жай қалам, түрлі – түсті қаламдар және өшіргіш.

Сынаулышыларға алдарына таратылған таза параққа өз ойындағы кактустың бейнесін салу ұсынылады.

Нәтижені оңдеу критерийлеріне сәйкес төмендегі көрсеткіштер анықталады:

Классы: 4 класс

Қатысқан оқушылар: 20

Жүргізілген әдістеменің қорытындысы:

№	Зерттелінушінің аты – жөні	Жүргізілген әдістеменің қорытындысы
1	Амангелді Ғазиз	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Жалпы отбасылық, үйдегі қорғануға ұмтылу. Отбасында мейірімді, інілеріне армалдықпен қарайды. Кактусты жасыл түспен бояуы – еркіндікті, атаққа бағыттылық, өмірге құштарлық, шешім қабылдағыш, тазалық сүйгіштік, қырсық. Ашық қоңыр түс – мазасыздық, уайымдау, өз-өзіне сенімсіздік.
2	Әлібеков Ислам	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Жалпы отбасылық, үйдегі қорғануға ұмтылу. Отбасында мейірімді, бауырмалдықпен қарайды. Кактусты жасыл түспен бояуы – еркіндікті, мақсатқа бағыттылық, өмірге құштарлық, шешім қабылдағыш, тазалық сүйгіштік, қырсық.
3	Бақытбекұлы Архимед	Ортада болғанды ұнатады. Өз – өзіне бағасы өте жоғарыбарлық жерде болғанды ұмтылады.
4	Бауыржанқызы Толқынай	Өзін өзі жоғары бағалайды. Сенімді, шыдамды.
5	Дарханқызы Инкар	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады. Белсенді лидер. Демонстрантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды.
6	Ерболатқызы Асия	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады. Белсенді лидер. Демонстрантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды.
7	Еркін Инжу	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Белсенді лидер. Демонстрантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды. Коммуникативті қасиеттері жақсы дамыған мейірімді ортада болғанды ұнатады.
8	Жәрдемөв Нұрсерік	Коммуникативті қасиеттері жақсы дамыған мейірімді ортада болғанды ұнатады. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады, лидер. Өз бойындағы агрессияны қолға ұстай алады, шыдамды.

9	Жұмажанов Алихан	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады. Белсенді лидер. Демонстантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды.
10	Қибадулла Ұлболсын	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады. Белсенді лидер. Демонстантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды.
11	Құрманғали Ұлданай	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады. Белсенді лидер. Демонстантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды.
12	Наурызғалиұлы Бекзат	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады. Белсенді лидер. Демонстантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды.
13	Нұрғалиұлы Нұржан	Коммуникативті қасиеттері жақсы дамыған мейірімді ортада болғанды ұнатады. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады, лидер. Өз бойындағы агрессияны қолға ұстай алады, шыдамды.
14	Рахатов Ералі	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады. Белсенді лидер. Демонстантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды.
15	Сейітжанов Нұрали	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады. Белсенді лидер. Демонстантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды.
16	Тарғын Біржан	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады. Белсенді лидер. Демонстантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды.
17	Тәттіқожаев Мұхаммед	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады. Белсенді лидер. Демонстантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды.
18	Төртаханов Ардақ	Коммуникативті қасиеттері жақсы дамыған мейірімді ортада болғанды ұнатады. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады, лидер. Өз бойындағы агрессияны қолға ұстай алады, шыдамды.
19	Тыныш Шырын	Коммуникативті қасиеттері жақсы дамыған мейірімді ортада болғанды ұнатады. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады, лидер. Өз бойындағы агрессияны қолға ұстай алады, шыдамды.
20	Шайдуллаева Медина	Зерттелінуші үйдегі кактустың суретін салды. Өзін өзі жоғары бағалайды. Ортада болғанды ұнатады. Белсенді лидер. Демонстантты ашық ақ көңіл. Өмірде не болсада бәрін жақсылыққа жориды.

Мектеп психологі: *Мариш* - Ж.Серғазина

Класс жетекшісі: *Мариш* Жарылғас С

ХАТТАМА

Зерттеуші: Сергазина Ж.Н

Зерттелінуші: 7 б

Жынысы: қыз және ер балалар

Күні: 11.09.2021 ж.

Уақыты: 15:40

Әдістеменің атауы: Темпераментті зерттеуге арналған Айзенк тесті

Әдістеменің мақсаты: баланың темпераментті және эмоционалдық тұрақтылығын (нейротизімін көрінісін) анықтау.

Қажетті құрал-жабдықтар: жауап парағы, қалам.

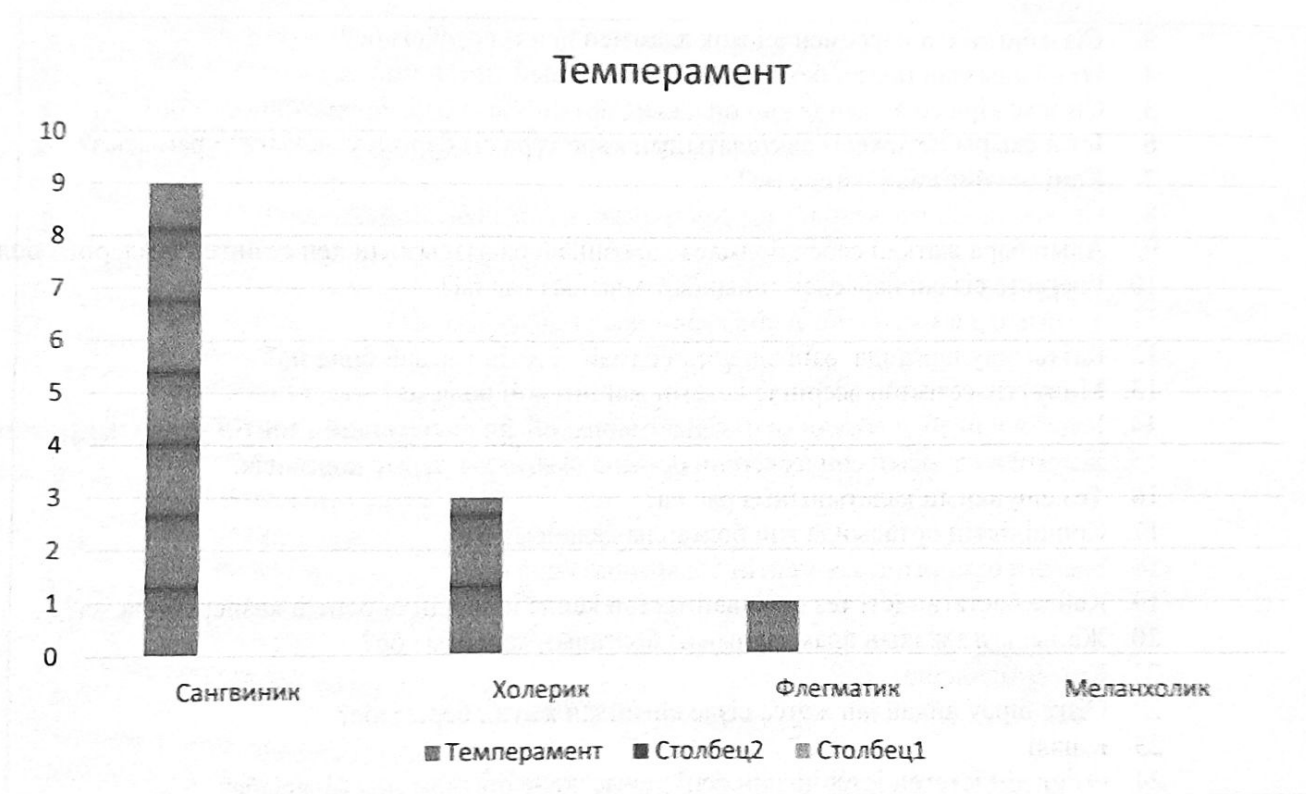
Инструкция: Сұрақтардың әр қайсына «иә» немесе «жоқ» деген жауап беріп, оны жауап паракка жазыңыз.

Сауалнама:

1. Сіздің бұрын кездеспеген әсерлерге еліктеп, көңіл-күйіңізді құбылып тұруға құмарлығыңыз бар ма?
2. Өзіңізді жақсы түсініп, ақыл айтып, істеген ісіңізді құптап, жұбатып тұратын достардың сізге қажеті бар ма?
3. Сіз өзіңізді еш нәрсемен ісі жоқ адаммен деп есептейсіз бе?
4. Өз ойыңыздан (алған беттен) қайту сізге қиын тимей ме?
5. Сіз іске кірісер алдында көп ойланып, артын күтіп барып, іске кірісесіз бе?
6. Істің ақыры нәтижесіз аяқталатынын көре тұра сіз берген уәдеңізге тұрамысыз?
7. Көңіл-күйіңіз жиі өзгере ме?
8. Сіз көп ойланып жатпай, тез сөйлеп, жиі қимылдайсыз ба?
9. Алып бара жатқан себеп болмаса да, өзіңізді бақытсызбын деп сезінген кездеріңіз болды ма?
10. Ерегесте сіз еш нәрседен тайынбайтыныңыз рас па?
11. Ұнайтын адаммен сөйлескіңіз келгенде қымсынасыз ба?
12. Қатты ашуланғанда өзіңізді ұстай алмай кететін жағдай бола ма?
13. Минуттік сезімнің әсерінде кететін жәйіңіз жиі бола ма?
14. Істеген ісіңізбен айтқан сөзіңізді артынша ойлап «әттеген-ай» дейтін уақыттарың жиі кездесе ме?
15. Жұртпен қатысып сөйлескеннің орнына оқығанды дұрыс көремісіз?
16. Тез ашуланып қалатыныңыз рас па?
17. Көпшіліктің ортасында жиі болғанды қалайсыз ба?
18. Басқаға білдіргіңіз келмейтін ойларыңыз бола ма?
19. Кейде бастаған істі тез орындап тастап кейде ісіңіздің өнбейтін кездері бола ма?
20. Жаныңызға жақын адамдардың аз болғанын қалайсыз ба?
21. Көп армандайсыз ба?
22. Сізге біреу айқайлап жатса сізде айқайлап жауап бересізбе?
23. Кінәлі
24. Өзіңіздің істеген істеріңіздің бәрі дұрыс және орынды деп білесізбе?
25. Көпшілік арасында сезім шылбырын босатып, қатты көңілденіп, еркінсіп кетесіз бе?
26. Сіздің нерв жүйеңіз қатты жұқарып кетті деуге бола ма?
27. Сізді көңілді және пысық деуге бола ма?
28. Біткен іске ойша қайта оралып «дұрысырақ жасауға болатын еді» дейтін кездерің бола ма?
29. Көпшілік ортасында сіз өзіңізді еркін сезінесізбе?
30. Бәреуден естігеніңізді біреуге жеткізетін әдетіңіз бар ма?
31. Әр нәрсені ойлап, ұйықтай алмайтын уақыттарыңыз бола ма?
32. Бір нәрсені білгіңіз келгенде достарыңыздан сұрап алғаннан да, кітаптан оқып алғанды дұрыс көресізбе?
33. Жүрегіңіздің қатты соғатын кездері бола ма?
34. Аса үлкен ықтиярлықты қажет ететін жұмыс сізге ұнай ма?
35. Қалтырап кететін жағдай сізде жиі бола ма?
36. Айталық, сіздің бұрын оңаша жерде артық айтқан сөзіңізді ешкім еснен алмай ақ қойсын. Кейіннен, басқа ойда бола тұра, жұрттың дегеніне қосылып жүре беремісіз?
37. Бірін бірі іліп шалып, қалжыңдап отыратын жұрт арасында болу сізге онша ыңғайлы емес. Солай ма?
38. Ешқандай ауыр жұмыс жасамасаңыз да алқынып қалатын кездеріңіз бола ма?
39. Жиі ашуланасыз ба?
40. Тез қимыл әрекет қажет ететін жұмыс сізге ұнай ма?
41. Сәтті аяқталғанымен әр түрлі кемшіліктер болған іс ойыңызға қайта оралып, мазаңызды ала ма?
42. Сіз асықпай жәй қимылдайсыз ба?
43. Жұмысқа, кездесуге кешіккен кездеріңіз болды ма?
44. Сіз сөзшенсіз, ашықсыз, таныс емес адаммен де тез тіл табысып, сөйлесіп кетесіз, солай ма?
45. Жанға батып жүрген ауруыңыз бар ма?
46. Достарыңызды көп уақыт көрмесек өзіңізді "бақытсызбын" деп сенесізбе?

47. Сіз өзіңізді « нерв жүйесі тозған адаммын» деп есептейсізбе?
48. Өзіңізді танитын адамдардың ішінде сізге ұнайтын адамдар барма?
49. Сіз өзіңізді « сенімді адаммын» деп есептейсізбе?
50. Сіздің өзіңізді немесе қызметіңізді сынаған кезде тез ашуланып қаласызба?
51. Кешкі ойын сауықтан ләззат алу қиын деп есептейсізба?
52. Сіз өзіңізді өзгеден кем санап, мазасызданатын кездеріңіз болама?
53. Көпшілік ортасында келіп, әңгіме думанды жанландырып жіберу сізге қиын емеспе?
54. Өзіңізде бәймілім мәселелер туралы кейде сіз әңгіме-дүкен құрасызба?
55. Сіз өз денсаулығызды сақтауға тырысасызба?
56. Сізге адамды келемеждеуді ұнатасызба?
57. Ұйықтай алмай мазасызданасызба?

Қорытынды. Зерттелінушілерді зерттей отырып, мынадай қорытынды шығарылды. Топтың 3 - холерик, 9 - сангвиник, 1 - флегматик темперамент типін көрсетті. Ал меланхолик типі бұл класта байқалмады. Бұл топ оқушылары сангвиник типіне тән болды. жоғары дәрежесін көрсетті.

Оқушылардың саны: 13

Қатысқаны: 13

Тәрбие ісі жөніндегі орынбасары: *Сүлейменова* А.Сүлейменова

Мектеп психологі: *Ж.Серғазина* Ж.Серғазина

Хаттама

Зерттеу тобы: 8 а класс

Барлық оқушылар саны: 28

Қатысқаны: 28

Зерттеу әдістемесі: «Социометрия» әдісі

Мақсаты: Зерттелініп отырған класс ұжымы ішіндегі әлеуметтік баспалдақты анықтау, сондай-ақ, лидерлікке бейімділік қабілеттерін анықтау, топтағы топта қалған және топта қалмаған оқушылар, оқшауланған оқушыларды анықтау.

Нұсқау: Зерттелініп отырған топ оқушыларға Егер сіздің тобыңызды бөлсе, сіз жаңа топта кіммен қалар едіңіз? Ал, оқушылар осы берілген сұрақтарға өз еркімен ашық ойларын қағаз бетіне түсіреді.

Тексеру нәтижесі:

Көш басшылар: Қонақбаева Әмина, Сайдағали Мират, Серғалиұлы Әлихан, Тұрғанбайқызы Асылайым

Топқа қабылданатындар: Еркін Инара, Төлеміс Ақмаржан, Қибадулла Сая, Шатыбаев Мирас, Төлеміс Ұлан, Серікұлы Наурызбек, Рысқұлов Мирас, Шайкы Нұрасыл, Қыранұлы Дулат, Жазылбекқызы Мадина, Атшыбаева Махаббат, Мыңбайқызы Көркемай, Қибадулла Тоғжан, Ақболатұлы Асылхан, Жұбат Жангерім, Жиенғалиев Рахмет, Асабаев Аманбол, Шындәулет Думан, Есетұлы Ершат, Шатыбай Ұлболсын, Орынғали Гибрат, Нұрашбай Ақжайық, Нұрболатұлы Шерхан, Асқанов Мұхаммед

Оқшауланғандар: жоқ

Қорытынды: Оқушының тұлғааралық қарым-қатынас жүйесіндегі орнын көрсетіп, топ мүшелерімен танылу дәрежесіндегі топтың даму деңгейі жоғары болған сайын ондағы тұлғааралық қатынастар топ лидерінің іс-әрекетінің жемістілігіне әсер етеді. Топта төмен статус көп болса – көпшілік мүшелерінің қолайсыз әлеуметтік сенімде және белсенді қарым-қатынас жетістіктерінен шалғайда екенін көрсетеді.

Зерттелген күні: 09.09.2021

Психолог: Серғазина Ж.Н

Қолы: Майы